

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
Süsteemitehnika teaduskond
Automaatikainstituut
Automatiseerimise ja protsessijuhtimise õppetool

Erki Suurjaak

**RAHVAARMEE ON EESTILE
VAJALIK**
essee õppeaines
Väljenduskunsti alused
LAV3750

juhendaja : Rein Paluoja

Tallinn 2000

Sisukord

Annotatsioon	3
Sissejuhatus	3
Kaitse võimalikkus	4
NATO kaitse	5
Palgaarmee kaitse	5
Poliitiline kaitse	6
Kokkuvõte	7
Kasutatud kirjandus	8

Annotatsioon

Antud essee põhjendab, miks on rahvaarmee Eestile vajalik. Esmalt uuritakse, kes võiksid Eestit rünnata. Jõutakse järeldusele, et ainsaks võimalikuks vaenlaseks võib olla Venemaa. Vaadates Venemaa sõjalist jõudu ning Eesti potentsiaalset sõjalist jõudu, selgub, et Eestit on Venemaa tegevarmee rünnaku vastu kaitsta täiesti võimalik.

Seejärel võetakse vaatluse alla alternatiivid rahvaarmeele - palgaarmee, samuti NATO poolt pakutav võimalik kaitse. Analüüsi käigus on näha, et need ei ole ligilähedaseltki head alternatiivid.

Ka poliitilise kaitse - välisinvestorite ja -riikide surve Venemaale - efektiivsust hinnates leitakse, et need ei paku adekvaatset kaitset. Lõpptulemusena selgubki - Eestit parimaks kaitsevariandiks on rahvaarmee.

Sissejuhatus

Käesoleval ajal on väga aktuaalseks teemaks tõusnud üliõpilaste, nii praeguste kui tulevaste, sõjaväkke võtmine. On mõistetav, et sõjaväkke ei taheta minna - lisakohustused ei rõõmusta kedagi. Peale selle jätab Eesti Kaitseväge praegune seisukord ja väljaõppe kvaliteet tugevalt soovida. Sellega seoses on tõstatatud küsimus - kas Eestil on üldse rahvaarmeed vaja? Soovitatakse luua mõnetuhandemeheline palgaarmee ning vabastada noorukid sõjaväekohustusest.

Mina väidan, et üldine sõjaväekohustus ning rahvaarmee on Eesti jaoks parim lahendus, ja käesolevas kirjutises püüan ma näidata, mis põhjustel.

Kaitse võimalikkus

Et uurida Eesti kaitse vajalikkust, on meil vaja uurida Eesti võimalikke vaenlasi. Tundub, et ainus mõeldav sõjaline oht võib tulla Venemaalt. Teised Eesti lähinaabrid - Soome, Läti ja Rootsi - on hetkel ja tõenäoliselt jäävad edaspidigi Eestiga heanaaberlikesse suhetesse. Pealegi ei ole nad sedasorti riigid, kes sõjalisi konflikte algataksid või oleksid valmis pidama mingit muud sõda peale kaitsesõja. Venemaa seevastu on ka tänapäeval igati aldis konflikte toore jõuga lahendama, heaks näiteks selle kohta on sõjad Tšetšeenias. Ei ole võimalik ennustada, kas Venemaa tungib lähema saja aasta jooksul Eestile kallale või mitte (selle riigi käitumine on ja jääb etteaimamatuks) seega sõjaline konflikt temaga on võimalik.

Levinud väiteks sõjaväekohustuse vastaste hulgas on see, et Venemaal on sedavõrd võimas sõjajõud, et meil ei ole lootustki talle vastu panna. Paraku on riike, kes suudaksid ennast kaitsta (s.t. kellel on piisavalt hea sõjavägi, piisavalt tugev majandus ja piisavalt suur tööstuslik potentsiaal, et vastu pidada ükskõik millise teise riigi kõikide vägede rünnakule), maailmas kokku käputäis. Ülejäänud riikides on kaitseväge esmaseks ülesandeks mitte sõda võita, vaid sõda ära hoida - on loodud endale piisavalt hea kaitse selleks juhuks, et kui võimalik välisvaenlane arvestaks tulusid, mis tolle riigi vallutamisel oleks võimalik saada, ja kulusid, mis tolle riigi vallutamisel võivad tekkida, siis ta leiaks, et võimalik kulu ületab võimaliku tulu.

Sama peab tegema ka Eesti - on vaja luua korralik kaitsevägi ja korralikud kaitseplaanid, et teha maa vallutamine võimalikult kalliks. Ei tasu arvata, et Venemaa teeb mõned pommirünnakud ning seejärel ongi Eestimaa vallutatud. Tõepoolest, kui Venemaa tooks mängu kõik oma hävituslennukid ning muu rasketehnika, siis ei ole tema jaoks probleem Eesti Vabariik maatasa pommitada. Ent on ilmselt mõistlik eeldada, et konflikti üheks eelduseks on Venemaa soov vallutatud Eestiga midagi praktilist teha - kasutada seda transiitmaana. Siis on tema huvides saada maa enda valdusesse võimalikult vähete kahjustustega - säilitada transpordivõrk, sidevõrk, elektrivõrk, samuti kohalikud infrastruktuurid, sest maa ülesehitamine nõuab väga suuri investeeringuid. Sellisel juhul ei ole pommitusrünnakud soovitatavad (sobilikud ainult sõjalise tähtsusega objektide likvideerimiseks) ega ka mitte piisavad - olgu sõjatehnika tase kuitahes kõrge, on ikka veel maa okupeerimiseks vajalik jalavägi. Tõenäoline on, et Venemaa ei hakka Eesti vallutamiseks kuulutama välja üldmobilisatsiooni, vaid püüab hakkama saada tegevvägedega; üldmobilisatsiooni kuulutatakse välja siis, kui riiki ähvardab oht. Venemaa tegevarmee koosseisus on 290 000 meest^[4], Eesti

vastu suunataks sellest ehk maksimaalselt 200 000 (rohkem kindlasti mitte, sest Venemaa ei saa jätta riigipiire ja sõjalise tähtsusega objekte valveta). Eesti-suurusel riigil on võimalik välja koolitada ning vajadusel mobiliseerida 80 000 - 90 000 20-35-aastast meest^[1], sellele juurde saaks lisada reservväelased vanuses üle 35 eluaasta. Sõjapidamise rusikareegliks on, et rünnaku õnnestumiseks peab ründajaid olema kolm korda rohkem kui kaitsjaid. Nagu selgub, on Eestit täiesti võimalik Venemaa tegevarmee rünnaku eest kaitsta.

NATO kaitse

Eesti püüdleb praegusel hetkel koos mitme teise maaga NATO liikmestaatuse poole. Millegipärast on mõned sõjaväekohustuse vastased arvamused, et NATOsse kuulumine tühistab vajaduse kaitseväge järele - nagu oleks NATOsse kuulumine kaitse iseenesest. See ei ole nii - NATO ei ole turvafirma, mille teenuseid võib osta. Esiteks, NATO liikmeks pääsemise nõudeks on, et riigil on loodud võitlusvõimelised relvajõud*. Nii et selleks, et NATOga üldse ühineda, on vajalik Eestis luua korralik sõjavägi. Teiseks, NATO annab küll teatava täiendava julgeolekutaseme, aga see tase pole kuigivõrd kindel - ei ole sugugi garanteeritud meie kaitsmine teiste NATO liikmete poolt. Maailmapoliitikas pole üldjuhul moraalil ega Eesti-sugusel väikeriigil mingit tähtsust ning kui suurtele riikidele on mingil hetkel kasulik Venemaa tegevusse mitte vahele segada, siis nad ka vahele ei sega ja Eesti peab ise hakkama saama.

Palgaarmee kaitse

Üheks alternatiiviks sõjaväekohustusele on pakutud palgaarmeed. Paraku on see versioon sobiv ainult vähestele riikidele. Soomes on tehtud uuring^[2], mis näitab, et Soome üleminekul palgaarmeele peaks tolle koosseisus olema 43 000 sõdurit, et saavutada samaväärne kaitsevõime reservväega. Iga-aastased kaitsekulutused suureneksid 2,5 korda (palgaarmee puhul on vaja korralikke palkasid, suuremat sõjaväe infrastruktuuri,

* Leidub ka erandeid - näiteks Islandil sõjavägi ja isegi kaitseministeerium puuduvad täielikult, küll aga on ta NATO liige. See on tingitud sellest, et Islandil on väga tähtis strateegiline positsioon - sealt on võimalik kontrollida pääsu Vaiksele Ookeanile. Eestil sedavõrd suure strateegilise tähtsusega positsioon puudub.

intensiivsemaid õppuseid ning rohkem relvasüsteeme). Kui lahati probleemi, kas üldse suudetakse leida 43 000 motiveeritud inimest palgaväkke, siis leiti, et see pole võimalik. Nimelt on maailmapraktika kohaselt palgasõduri keskmine teenistusaeg 10 aastat, nii lühike karjäär aga ei tõmba piisavalt paljusid noori teenima. Nendel põhjustel hülgas Soome mõtte luua palgaarmee.

Vaadates nüüd selle uuringu valguses Eestit, jõuame sarnasele järeldusele. Esiteks ei ole meil raha palgaarmee jaoks - et palgaarmee väiksema isikkoosseisu peab tasa tegema parem relvastus, tuleb märkimisväärselt suurendada kulutusi sõjatehnikale. Eesti praegune riigikaitse eelarve on 1,164 miljardit krooni^[2], mis on juba praeguse seisuga liiga väike - kasarmud on viletsas seisukorras ning olemasolev sõjatehnika tahab remonti ja uuendust. Sellest suurusjärgu suuremat summat ei ole kusagilt võtta. Teiseks ei ole meil inimesi palgaarmee jaoks. Arvestades Eesti ja Soome erinevust, võib ehk pakkuda vajaminevaks palgaarmee suuruseks 30 000 sõdurit. Aga juba ainuüksi Balti sajakonna koha täitmine valmistab probleeme^[3], igal aastal paari tuhande inimese palgaväkke värbamine on täiesti utoopiline.

Poliitiline kaitse

Riiki on veel võimalik kaitsta passiivsete meetoditega, üheks neist on poliitiline kaitse. Selle kaitseviisi puhul ei kaitsta ennast ise, vaid seda teevad teised riigid. Sõjaväekohustuse vastased on ka seda kaitseviisi maininud kui üht võimalikku - tuleb teha Eesti läänemaailma välisinvestoritele sedavõrd tähtsaks, et Venemaa ei julgeks Eestit rünnata, sest siis oleks oodata teiste riikide aktiivset vastureaktsiooni, kes kaitsevad Eestisse investeeritud raha. Ent kaasaegse sõjapidamise tohutuid kulusid arvestades on kahtlane, kas Eestisse tehtud välisinvesteeringud oleksid nende eest sõdimist väärt. Erinevalt Kuveidist ei ole Eestis naftat ega muid väärtuslikke maavarasid, samuti puudub Eestil suur majanduslik potentsiaal. Jällegi jõuame järeldusele - kui me ise ennast ei kaitse, ei kaitse meid keegi.

Kokkuvõte

On möödas ainult kümme aastat sellest, kui Eesti taastas oma iseseisvuse. Iseseisvus aga ei seisa püsti eimillegi najal - et riik säiliks iseseisvana, tuleb seda kaitsta. Hetkel on meile antud väike hingetõmbeaeg, mil Venemaa on liialt hõivatud oma siseasjade kordasaamisega ning liialt sõltuv läänemaailma laenudest, et tal jätkuks aega ja soovi Eestit vallutada. Seda aega tuleb õigesti kasutada - koolitada reserve, soetada kaitsetehnikat, parandada kaitsejõudude infosüsteemi, infrastruktuuri ning saadava väljaõppe kvaliteeti. Rahvaarmee süsteem on Eesti jaoks parim viis end kaitsta, nii rahaliselt kui saavutatava kaitsevõime tasemelt. Seda on tõestanud ka teiste väikeriikide - Soome ja Iisraeli - praktika. Rahvaarmeega võrdväärset palgaarmeed pole Eestis võimalik luua, mõnetuhandemehelisel palgasõjaväel aga ei ole mõtet - see ei suudaks meid kaitsta. Ei kaitse meid ka NATO liikmes- ja partnermaad, kui meil puudub tahe ise ennast kaitsta; ei ole piisavaks kaitseks ka välisriikide investeeringud.

Laulva revolutsiooni kandvaks ideeks oli passiivne vastupanu võõrvägedele. Tõllal oli see mõistlik - relvastatud vastupanu jaoks puudusid meil vahendid - ning kandis ka vilja. Kuid vilja kandis see üksnes seetõttu, et Venemaa kontroll oli nõrgenemas ning läänemaailmale oli Nõukogude Liidu lagunemine kasulik. Praegusel hetkel enam passiivkaitse olulist kaitseefekti ei oma, tuleb tähelepanu pöörata konventsionaalsetele riigikaitseviisidele.

On mõistetav, et sõjavägi ei tekita inimestes soojasid tundeid. Aastakümneid on inimesed kasvanud sõjaväekartuses ja -vihkamises - võõrvõimu armees teenida oli vastumeelne ja raske. Aga ajad on muutunud ja sõjavägi on meie iseseisvuse garantii. Soomes saadakse sellest aru - seal astub igal aastal aega teenima 31 000 inimest (sh. 500 naist)^[4] ja sõjaväeteenistuse läbimist peetakse enesestmõistetavaks. Loodetavasti tekib kunagi ka Eestis samasugune suhtumine.

Kasutatud kirjandus

[1] Tõnu Kõrda, *Riigikaitsest ilma väärkujutlusteta*, Postimees 13.08.1997.

[2] Ants Laaneots, *Ärgem leiutagem kehva jalgratast*, Postimees 19.02.2000.

[3] Raimond Made, *Rahuvalve toidab kaitseväge*, Luup 08.07.1996.

[4] *Peacetime Military Strengths in Neighbouring Areas*,
http://www.mil.fi/tiedotus/julkaisut/taskutieto/s11_en.html, 1999.